

Leiden 2020

Atlas voor Gemeenten

Atlas2020
de 50 grootste gemeenten
van Nederland
op 50 punten vergeleken voor gemeenten

SPORT

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	blz. 3
Wat is de Atlas voor Gemeenten?.....	blz. 4
Sport: thema van 2020.....	blz. 5
Woon aantrekkelijkheid.....	blz. 8
Sociaal-economische positie	blz.10

Bijlage 1

Overzicht van alle indicatoren en de positie van Leiden

Bijlage 2

Ranglijsten 50 gemeenten van Woon aantrekkelijkheid en Sociaal-economische index

Samenvatting

De Atlas voor Gemeenten vergelijkt al 22 jaar de 50 grootste stedelijke gemeenten in Nederland op een groot aantal punten. De woonaantrekkelijkheidsindex- en de sociaaleconomische index en hun onderliggende indicatoren vormen de kern van de Atlas.

Leiden is een aantrekkelijke woonstad met een 15^e positie. Ten opzichte van vorig jaar is Leiden een positie gedaald op de **woonaantrekkelijkheidsindex**. Deze index is samengesteld uit acht vaststaande indicatoren:

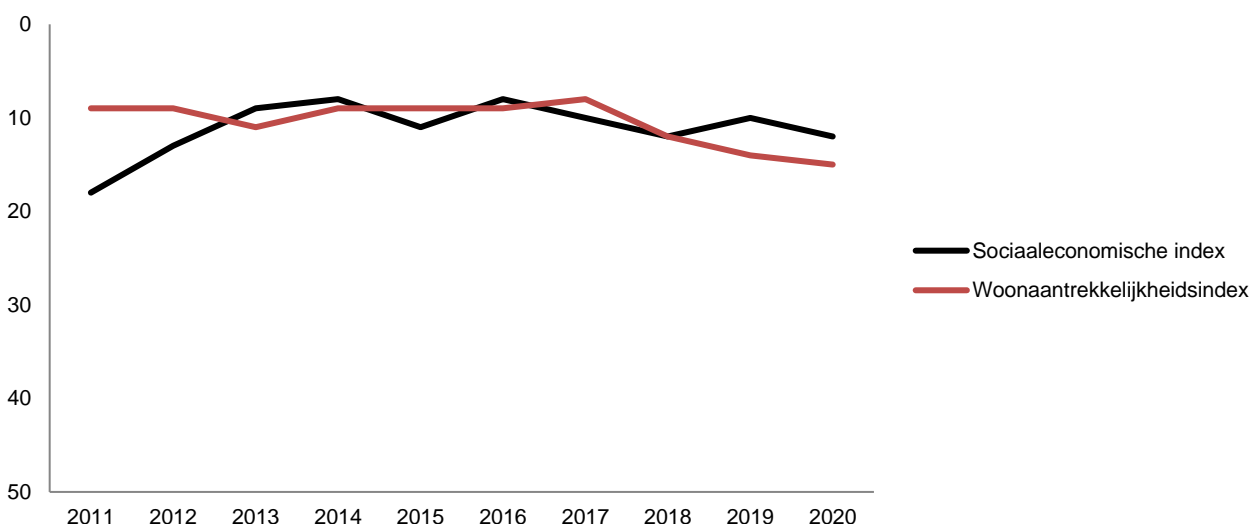
<ul style="list-style-type: none"> • de bereikbaarheid van banen • cultureel aanbod • veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • % koopwoningen • nabijheid natuurgebieden • culinair aanbod	<ul style="list-style-type: none"> • aanwezigheid universiteit • % vooroorlogse woningen
---	---	---

Op de **sociaaleconomische index** bekleedt Leiden de 12^e plaats, een daling van 2 plaatsen t.o.v. 2019 waarmee we weer op de positie van 2018 staan. De sociaaleconomische index bestaat eveneens uit acht vaststaande indicatoren:

<ul style="list-style-type: none"> • bijstand • werkloosheid • arbeidsongeschiktheid	<ul style="list-style-type: none"> • armoede • % laagopgeleiden • participatie vrouwen	<ul style="list-style-type: none"> • banen • % zakelijke diensten
---	---	--

Beide indexen en de onderliggende factoren worden in dit feitenblad verder toegelicht. Niet alle indicatoren komen in de tekst aan de orde. In de bijlage zijn ze wel allemaal opgenomen. De Atlas voor Gemeenten is in te zien via [Beleidsonderzoek](#) van de gemeente Leiden. De Atlas heeft, zoals elk jaar, een thema meegekregen. Dit jaar is dat **Sport**.

Grafiek 1: Woonaantrekkelijkheidsindex en sociaaleconomische index (1 is het beste)

Wat is de Atlas voor Gemeenten?

50 gemeenten

Sinds 1998 verschijnt jaarlijks de Atlas voor Gemeenten. Daarin worden de 50 grootste gemeenten van Nederland op een aantal punten met elkaar vergeleken. In het verleden hebben de makers ervoor gekozen om de steden te (blijven) beoordelen die in 2003 tot de top 50 behoorden qua inwoneraantal. Hiermee voorkomen de makers dat landelijke fusiegemeenten (bijvoorbeeld Westland) de plaats overnemen van stedelijke gemeenten, die qua inwonersaantal kleiner zijn (zoals Velsen). Deze opzet maakt de Atlas een nuttig instrument om de positie van Leiden te vergelijken met de andere stedelijke gemeenten. De positionering van een gemeente is altijd relatief ten opzichte van de scores van de overige 49 gemeenten.

De Atlas voor Gemeenten is in 2020 voor het eerst digitaal beschikbaar en zowel digitaal als op papier te bestellen via www.atlasvoorgemeenten.nl. Binnen de gemeente Leiden is een aantal exemplaren beschikbaar. Daarin staat onder andere informatie over de definities van de verschillende indicatoren. Het onderhavige feitenblad is een samenvatting van de Atlas.

Indeling

De indicatoren waarop de vergelijking plaatsvindt, zijn onderverdeeld in drie categorieën, te weten *algemene informatie en bevolking*, *sociaaleconomische positie / economie* en *woonaantrekkelijkheid*. Deze categorieën bevatten elk ranglijsten die met enige regelmaat terugkomen en ranglijsten die slechts één of enkele keren deel uit maken van de Atlas. Dit maakt een groot deel van de Atlas beperkt bruikbaar voor een vergelijking in de tijd. Twee indexen zijn wel met voorgaande jaren te vergelijken, te weten de woonaantrekkelijkheidsindex en de sociaal-economische positie. Beide indexen zijn samengesteld uit acht vaste indicatoren.

Daarnaast krijgt de Atlas elk jaar een bijkomend thema met bijbehorende indicatoren. Dit jaar is dat Sport, zie pagina 9 van dit feitenblad. Vorig jaar was het thema 'Krimp en groei', in 2018 was het 'Cultuur', in 2017 was het 'Geluk', in 2016 'Water'. In 2015 was het 'Cultureel erfgoed', in 2014 "Economie en Arbeidsmarkt", in 2013 'Groen & Water', in 2012 'Optimale gemeentegrootte' en in 2011 was het thema 'Cultuur', net als in 2018.

Positie en leeswijzer

De positie van een gemeente is een relatieve positie ten opzichte van de andere 49 gemeenten. Dat wil zeggen dat deze positie zowel door het eigen 'presteren' als door de scores van de andere 49 gemeenten wordt bepaald. Een gemeente kan zich in absolute zin op een kenmerk hebben verbeterd en toch dalen in de ranglijst als andere gemeenten zich méér hebben verbeterd.

Positie één op de verschillende ranglijsten kan verschillende betekenissen hebben. Het onderscheid zit in het al dan niet kunnen toekennen van een waardeoordeel. In alle tabellen van dit feitenblad is daarom een kolom 'Betekenis van positie 1' opgenomen.

Sport

De Atlas voor Gemeenten heeft elk jaar een thema, dit keer is dit Sport. Sport is belangrijk, want hoewel het slechts 1% van het bruto binnenlands product uitmaakt is het maatschappelijk belang (niet financieel) groot. Sport heeft namelijk een positief effect op onze gezondheid en het welzijn. De overheid krijgt steeds meer aandacht voor sporten, en in de praktijk zijn gemeenten verantwoordelijk voor het leeuwendeel van het sportbeleid. Gemiddeld vormt dit 1,6% van de gemeentelijke begroting. In deze Atlas is de definitie van sport zodanig dat alleen fysieke sporten meetellen. Sportvissen, denksport en gemotoriseerde sport vallen hier buiten.

Leiden scoort op de indicator: aandeel inwoners dat wekelijks sport' de **1^e plaats**!

Wekelijks sporten

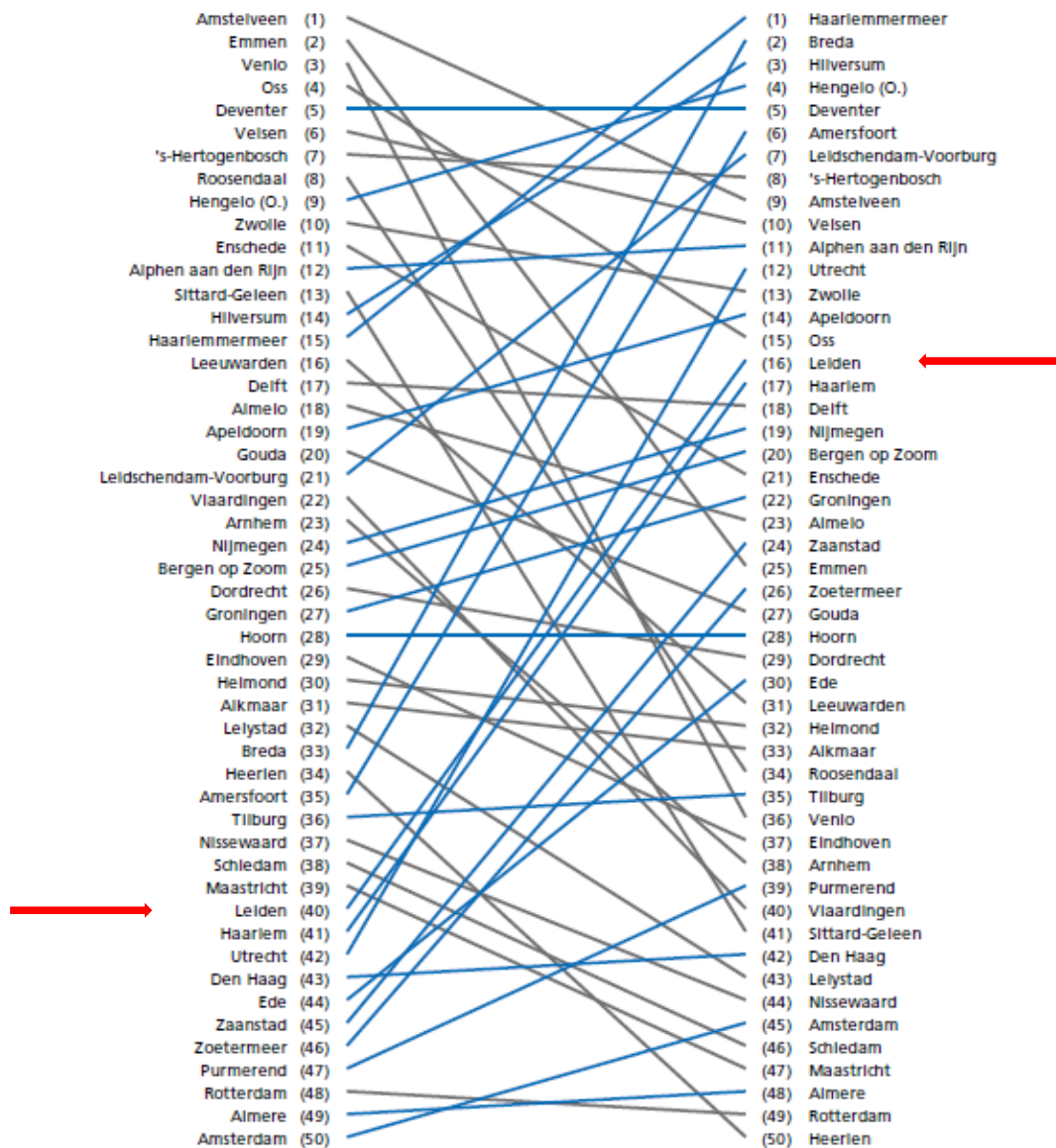
Sportindex

De sportindex is gebaseerd op sportdeelname en sportaanbod, en dan zowel georganiseerd als ongeorganiseerd.

- Deelname aan ongeorganiseerde sport is gebaseerd op onderzoeken van GGD, CBS en RIVM over sportdeelname (nl. fitness, hardlopen en wielrennen). Leiden staat hier op **de 4^e plaats**
- Deelname aan georganiseerde sport: dit is gebaseerd op leden van sportbonden. Leiden staat hier op **de 16^e plaats**
- Wanneer je georganiseerde en ongeorganiseerde sport samenneemt staat Leiden op **de 5^e plaats** van de G50. Amersfoort staat op de 1^e plaats, gevolgd door Utrecht, Breda en Nijmegen.
- Aanbod voor ongeorganiseerd sporten betreft dan bijvoorbeeld fitnessfaciliteiten, fietspaden, parken en hardlooptmogelijkheden, maar ook georganiseerde evenementen. Arnhem, Delft en Ede staan bovenaan. Het aanbod is in de Randstad over het algemeen lager. Leiden staat hier op de **21^e plaats**.
- Het aanbod van georganiseerde sport is opgebouwd uit 13 indicatoren, elk voor een specifieke accommodatiesoort (bv. een tennispark of voetbalveld). De meeste grote steden staan laag in de ranglijst. Gemeenten buiten de Randstad scoren ook hier relatief hoog. Leiden staat hier op de **40^e plaats**.

Voldoende aanbod is in theorie een noodzakelijke voorwaarde voor deelname. Dit blijkt in de praktijk alleen voor de georganiseerde sport te gelden, en zelfs daar is het verband niet heel sterk (zie de figuur op de volgende bladzijde). Dat zou kunnen komen doordat niet zozeer de kwaliteit van de omgeving of de (hoeveelheid) accommodaties bepalend te zijn, maar meer de samenstelling van de bevolking. Gemeenten met minder laag opgeleiden, meer jonge mensen, minder armoede en een hoge score op de sociaal-economische index kennen in het algemeen meer sportdeelname. Leiden voldoet aan deze criteria.

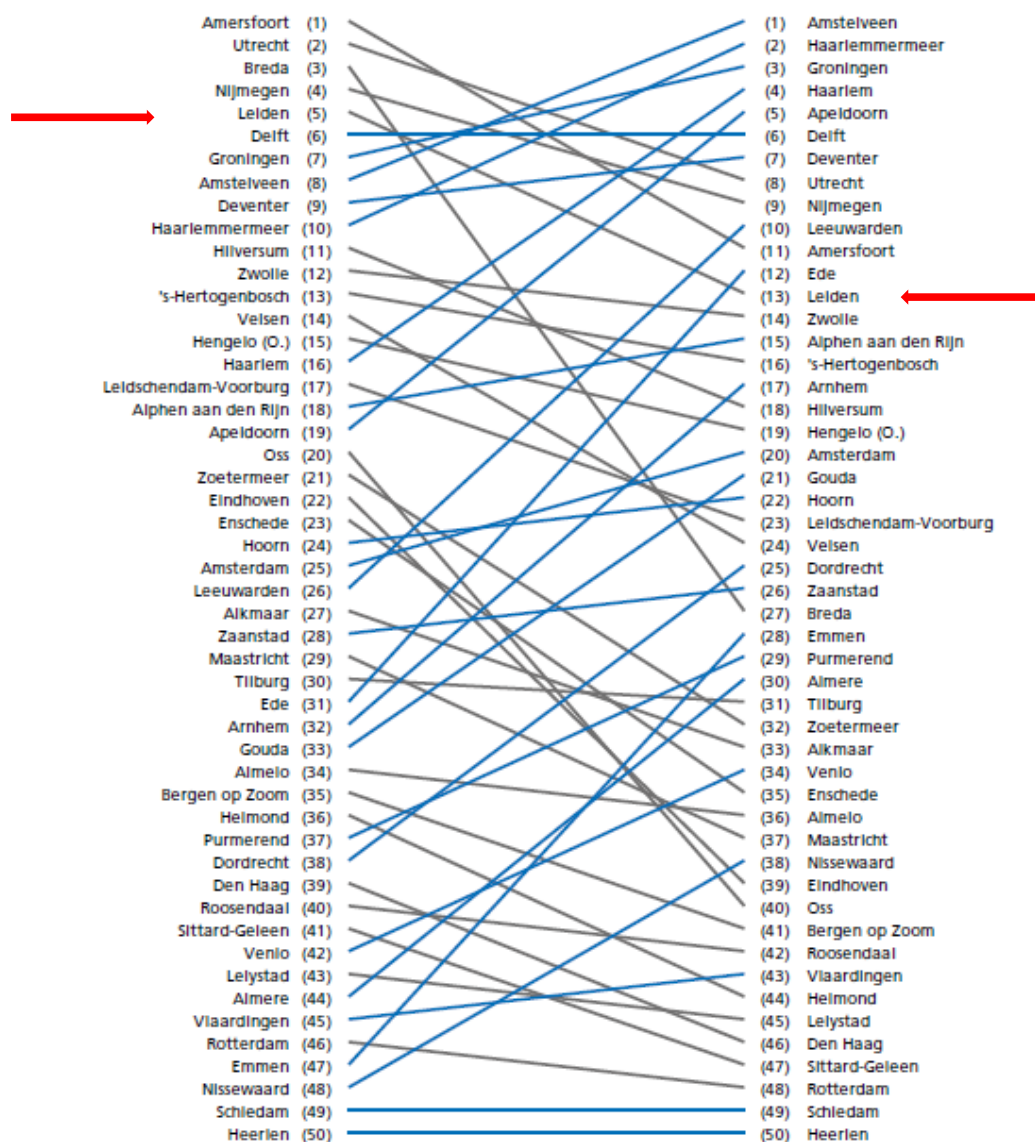
Overzicht van de ranglijsten van aanbod van (links) en deelname aan (rechts) georganiseerde sport.

Relatie tussen sporten en gezondheid

De indicator sportdeelname, waar Leiden dus op de 5^e plaats staat, wordt gerelateerd aan de zelf ervaren gezondheid (GGD). Er blijkt een duidelijk verband te zijn tussen deze twee grootheden. Ook is er een verband tussen sportdeelname en zorgkosten, maar dit verband is iets minder sterk. Voor Leiden is dit verband er ook: een 5^e positie op sportdeelname, een 13^e positie op de ervaren gezondheid: beide hoge posities. En relatief weinig zorgkosten in Leiden (40^e positie).

Overzicht van de ranglijsten van sportdeelname (links) en zelf ervaren gezondheid (rechts)

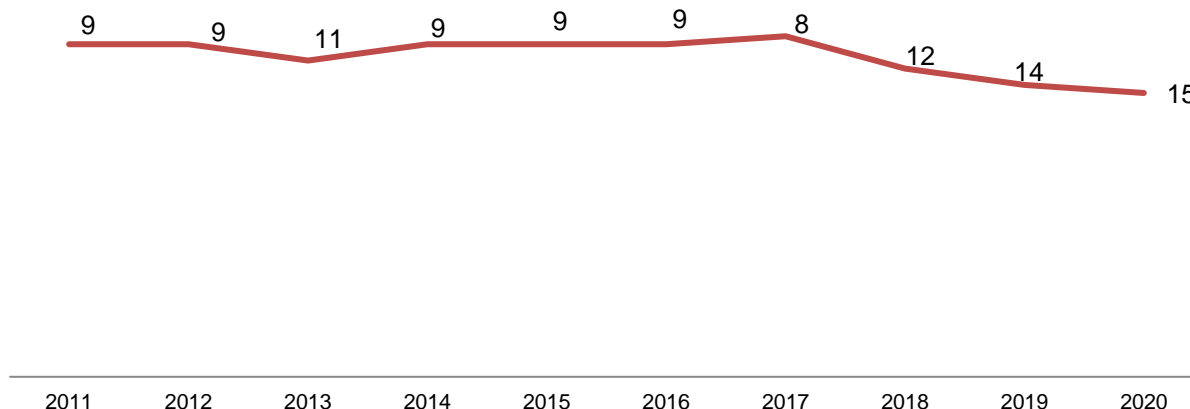

Woon aantrekkelijkheid

Woon aantrekkelijkheidsindex: 15^e positie voor Leiden

De woon aantrekkelijkheid van Leiden is ten opzichte van 2017 gedaald, van de 8^e positie in 2017 staat Leiden nu op de 15^e positie. De grootste daling was van 2017 op 2018.

Grafiek 2: Positie van Leiden op de Woon aantrekkelijkheidsindex

De acht vaste indicatoren van de *Woon aantrekkelijkheidsindex* en de bijbehorende posities vanaf 2012 zijn weergegeven in tabel 1 en grafiek 3. Het meest recente jaar staat vooraan. Leiden scoort goed op de aanwezigheid van de universiteit (3^e positie), het culinair aanbod (5^e) en het aandeel vooroorlogse woningen (5^e). Leiden scoort laag op de nabijheid van natuurgebieden (44^e) en het % koopwoningen (43^e). Op de overige onderdelen scoort Leiden iets boven gemiddeld.

Als we kijken naar de ontwikkeling van de indicatoren door de tijd heen zien we een relatieve daling naar de 15^e positie in de laatste drie jaar. Er zijn wat minder banen bereikbaar vergeleken met 2017. Op de indicator Veiligheid zien we dat de verbetering die sinds 2016 is ingezet weer iets wordt tegengehouden. Er is een stijging bij het cultureel aanbod, terug naar het niveau van 2018. Hieronder verstaat de Atlas voor Gemeenten het aantal uitvoeringen per 1.000 inwoners van drie soorten podiumkunsten: toneel (Leiden: 20), klassieke muziek (11) en popmuziek (17).

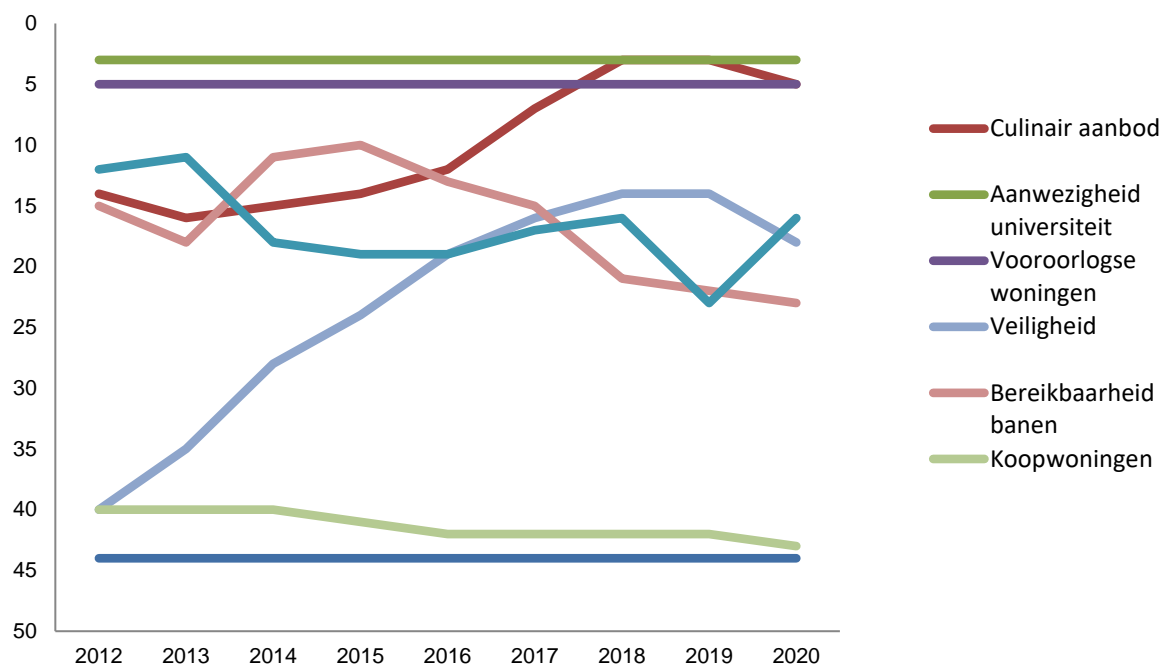
Tabel 1: Positie Leiden op de indicatoren van de Woon aantrekkelijkheidsindex, sinds 2012

Indicator	Positie 1 is..	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Bereikbaarheid banen	Beste	23	22	21	15	13	10	11	18	15
Cultureel aanbod	Meeste	16	23	16	17	19	19	18	11	12
Veiligheid	Veiligste	18	14	14	16	19	24	28	35	40
% koopwoningen	Meeste	43	42	42	42	42	41	40	40	40
Nabijheid natuurgebieden	Meeste	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Culinair aanbod	Beste	5	3	3	7	12	14	15	16	14
Aanwezigheid universiteit	Beste	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Vooroorlogse woningen	Meeste	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Grafiek 3 is de grafische weergave van tabel 1.

Grafiek 3: Positie Leiden op indicatoren van de Woonaantrekkelijkheidsindex, sinds 2012

Van de 50 grootste gemeenten scoren 14 gemeenten beter dan Leiden, met Amsterdam op nummer 1, gevolgd door Utrecht en Amstelveen (tabel 2). In bijlage 2 is de volledige ranglijst opgenomen.

Tabel 2: Top 15 Woonaantrekkelijkheidsindex

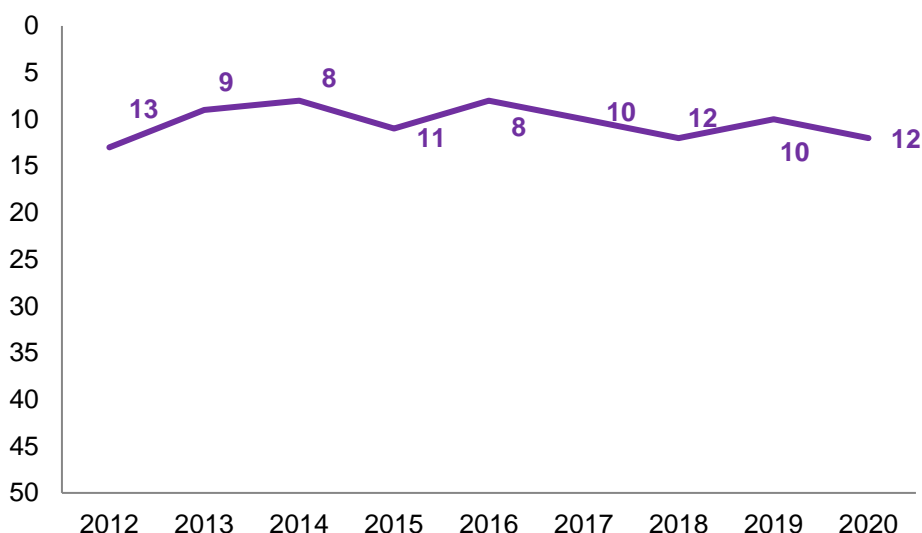
Top 15 Woonaantrekkelijkheid	
1.	Amsterdam
2.	Utrecht
3.	Amstelveen
4.	Haarlem
5.	Amersfoort
6.	's-Hertogenbosch
7.	Haarlemmermeer
8.	Nijmegen
9.	Den Haag
10.	Hilversum
11.	Arnhem
12.	Dordrecht
13.	Leidschendam-Voorburg
14.	Eindhoven
15.	Leiden

Sociaaleconomische positie

Sociaaleconomische positie: 12e positie voor Leiden

Op de sociaaleconomische index is Leiden 2 plaatsen gedaald ten opzichte van 2019 naar positie 12: dezelfde positie als in 2018. We zien dat Leiden al jaren schommelt rond de 11^e positie.

Grafiek 4: Sociaaleconomische positie van Leiden

De acht indicatoren van de sociaaleconomische index en de bijbehorende posities vanaf 2012 zijn opgenomen in onderstaande tabel. Ook hier staat de meest recente positie vooraan. Er zijn kleine verschillen te zien in de ontwikkeling van 2019 op 2020 die samen resulteren in een iets lagere relatieve positie op de index.

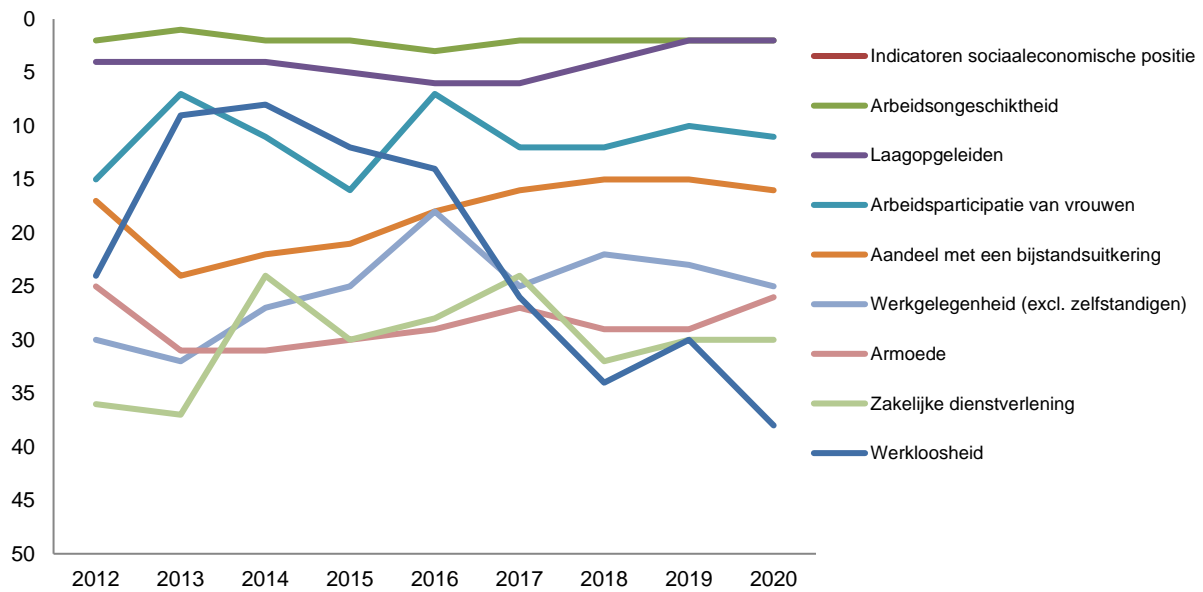
De posities van Leiden op arbeidsongeschiktheid en laagopgeleiden, beide als percentage van de beroepsbevolking, zijn zeer goed, beide met positie 2. Van beide groepen zijn er in Leiden dus relatief weinig en dat is al langere tijd het geval. De daling van de positie van Leiden op de werkloosheid (dat betekent een verslechtering) is vrij fors dit jaar (van 30^e naar 38^e). In grafiek 5 is dat ook de meest opvallende dalende lijn. De onderlinge verschillen zijn wel klein.

Tabel 3: Positie van Leiden op de indicatoren van de Sociaaleconomische index, sinds 2012

Indicatoren	Positie 1 is...	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Aandeel met een bijstandsuitkering	Minste	16	15	15	16	18	21	22	24	17
Werkloosheid	Laagste	38	30	34	26	14	12	8	9	24
Arbeidsongeschiktheid	Minste	2	2	2	2	3	2	2	1	2
Armoede (< 105% van soc. min.)	Laagste	26	29	29	27	29	30	31	31	25
Laagopgeleiden	Minste	2	2	4	6	6	5	4	4	4
Arbeidsparticipatie van vrouwen	Hoogste	11	10	12	12	7	16	11	7	15
Werkgelegenheid (excl. zelfst.)	Meeste	25	23	22	25	18	25	27	32	30
Zakelijke dienstverlening	Meeste	30	30	32	24	28	30	24	37	36

In grafiek 5 zijn de cijfers van de indicatoren uit tabel 3 grafisch weergegeven.

Grafiek 5: Positie van Leiden op de indicatoren van de Sociaaleconomische index, sinds 2012

De posities één, twee en drie worden ingenomen door respectievelijk Amstelveen, Haarlemmermeer en Utrecht. Tabel 4 toont de top 15 van de 50 stedelijke gemeenten. Bijlage 2 bevat de complete rangorde.

Tabel 4: Top 15 Sociaaleconomische positie

Top 12 Sociaaleconomische index	
1.	Amstelveen
2.	Haarlemmermeer
3.	Utrecht
4.	Amersfoort
5.	's-Hertogenbosch
6.	Alphen aan den Rijn
7.	Breda
8.	Hilversum
9.	Apeldoorn
10.	Haarlem
11.	Eindhoven
12.	Leiden
13.	Zwolle
14.	Ede
15.	Alkmaar

Bijlage 1 Positie Leiden op alle onderwerpen uit de Atlas voor Gemeenten 2020

		Positie Leiden								
	Betekenis positie 1	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Woon aantrekkelijkheidsindex	Hoogste	15	14	12	8	9	9	9	11	9
Sociaaleconomische index	Hoogste	12	10	12	10	8	11	8	9	13

Bevolking en SPORT

Bevolking

Aantal inwoners	Grootste	21	21	21	21	21	22	22	22	23
Bevolkingsontwikkeling (10 jaar)	Grootste	33	20	20	25	27	30	31	31	32
Bevolking 0-25 jaar	Meest	8								
Bevolking van 25 – AOW-leeftijd	Meest	16								
Bevolking vanaf AOW-leeftijd	Meest	43								

Sport

% dat wekelijks sport	Meest	1								
Voldoet aan beweegnorm	Meest	3								
% lid van een sportvereniging	Meest	18								
%lid van sportvereniging (0 – 10 jaar)	Meest	6								
%lid van sportvereniging (10 – 25 jaar)	Meest	38								
%lid van sportvereniging (25 – 45 jaar)	Meest	16								
%lid van sportvereniging (45 – 65 jaar)	Meest	16								
%lid van sportvereniging (65+)	Meest	8								
Sportdeelname (georganiseerd)	Meest	16								
Sportdeelname (ongeorganiseerd)	Meest	4								
Sportaanbod (omvang)	Meest	37								
Sportaanbod (diversiteit)	Meest	22								
Sportaanbod (georganiseerd)	Meest	40								
Sportaanbod (ongeorganiseerd)	Meest	21								
Voetbalindex (prof)	Meest	27 *								
% met overgewicht	Meest	45								
% obesitas	Meest	40								
Zorgkosten (euro per inwoner)	Meest	49								
Zorgkosten (gestandaardiseerd)	Meest	41								
Werkgelegenheid in sport	Meest	46								
Werkgelegenheid in zorg	Meest	3								

Woon aantrekkelijkheid

Indicator	Betekenis positie 1	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Bereikbaarheid banen										
 Bereikbaarheid banen (auto en OV)	Beste	23	22	21	20	13	10	11	18	15
Bereikbaarheid banen (per auto in spits)	Beste	33	33	28	20	14	11	12	26	25
Bereikbaarheid banen (per auto buiten spits)	Beste	14	14	14	14					
Bereikbaarheid banen (per openbaar vervoer)	Beste	7	7	7	7	7	7	7		
Woningen										
Prijzen										
Huizenprijzen (per m2)	Duurstste	6	6	5	7	5	5	7	7	6
Ontw. huizenprijzen (laatste 10 jaar)	Snelst stijgende	16	22	18	23	14	17			
Eigendom										
Koop 	Meeste	43	42	42	42					
Particulier huur	Meeste	6	5	7	7					
Corporatie	Meeste	20	20	20	21					
Bouwperiode										
Vooroorlogse woningen 	Meeste	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Vroeg-naoorlogs	Meeste	36	36	37	37					
Laat-naoorlogs	Meeste	40	40	40	41					
Cultuur										
Podiumkunsten 	Meeste	16	23	13	17	19	19	18	11	12
Toneel	Meeste	20	33							
Klassieke muziek	Meeste	11	7							
Popmuziek	Meeste	17	17							
Culinair										
Culinaire kwaliteit 	Beste	5	3	3	7	12	14	15	16	14
Restaurants	Meeste	3	3							
Cafés	Meeste	23								
Divers										
Veiligheid 	Veiligste	18	14	14	16	19	24	28	35	40
Natuurgebieden 	Meeste	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Universiteit 	Hoogste	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Deze indicator maakt onderdeel uit van de woon aantrekkelijkheidsindex

Sociaaleconomische positie

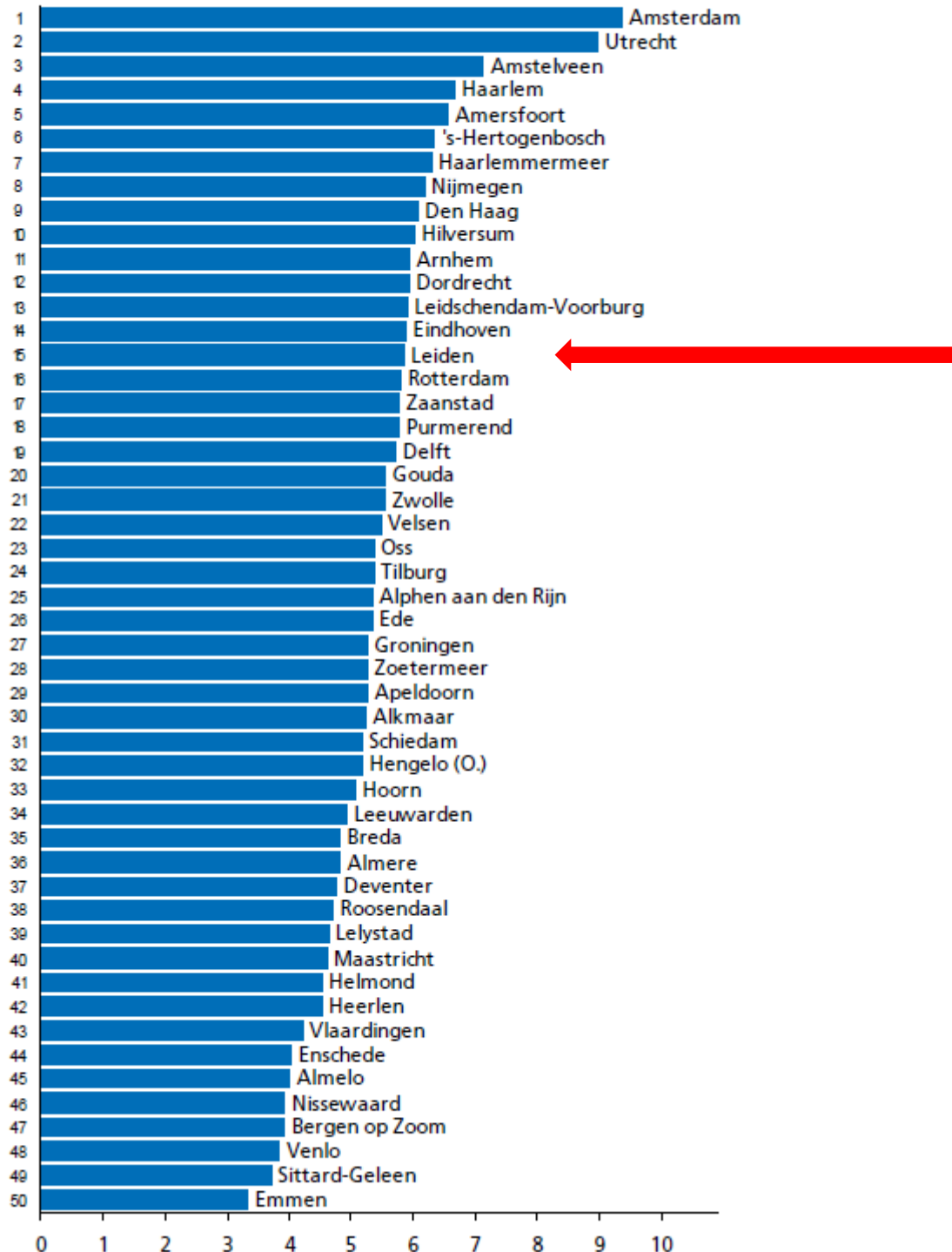
Indicator	Betekenis positie 1	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Werk & werkloosheid										
Aantal banen in gemeente (als % van de bevolking)	Meeste	25	20	19	13					
Ontwikkeling beroepsbevolking	Grootste	26	17							
Werkgelegenheidsquote (aantal banen als % van de beroepsbevolking)	Meeste	25	23							
Ontwikkeling aantal banen (in laatste 10 jaar)	Grootste	5	5	4	13	13	6	3	21	16
Fin. & zakelijke dienstverlening <small>socec</small>	Meeste	30	30	32	24	28	30	24	37	36
Arbeidsparticipatie van vrouwen <small>socec</small>	Grootste	11	10	12	12	7	16	11	7	15
Werkloosheid <small>socec</small>	Meeste	38	30	34	26	14	12	8	9	24
Aandeel met een bijstandsuitkering <small>socec</small>	Minste	16	15	15	16	18	21	22	24	17
Arbeidsongeschiktheid <small>socec</small>	Minste	2	2	2	2	3	2	2	1	2
Armoede (% < 105% van soc. min.) <small>socec</small>	Minste	26	29	29	27	29	30	31	31	25
Opleiding										
Hoogopgeleiden	Meeste	-	-	3	5		4	5	3	3
Laagopgeleiden <small>socec</small>	Minste	2	2	4	4	6	5	4	4	4

socec

Deze indicator maakt onderdeel uit van een van de sociaaleconomische index

Woonaantrekkelijkheidsindex

Score op de woonaantrekkelijkheidsindex (2020)

Sociaal-economische index

Score op de sociaal-economische index (2020)

